

Veni creator

*Jöjj el, Szentlélek,
a füveket meggörbítve (vagy nem),
a fej fölött tűznyelőként megjelenve (vagy nem),
kaszáláskor, vagy mikor a traktor tarlóhántásra indul
a diófaligetek völgyében, vagy mikor hó
lepi a Sierra Nevada torz fenyőit.
Ember vagyok csak, szükségem van látható jelekre,
az eltont lépcsők építgetése gyorsan kifáraszt.
Nem egyszer kértem, jól tudod, hogy a templomi szobor
emelje föl kezét a kedvemért, egyszer, egyetlenegyszer.
De megértem, hogy a jelek csak embertől jöhetnek.
Ébressz hát egyetlen embert, bárhol a földön,
(ne engem, mégiscsak tudom, mi az illem),
és add, hogy őt nézve Téged csodálhassalak.*

Berkeley, 1961.

Kijelentés és válasz

*– Isten szeretete önszeretet.
A csillagokat és tengereket a legdrágább én telíti,
mely édes, mint egy kispárna, egy szopott hüvelykujj.*

*– Nem válna az imádók dicsőségére,
ha a forró fűben cirregő sáska
képes volna a levésnek nevezett sajátosságát
általában, és nem csupán magára vonatkoztatva ünnepelni.*

Berkeley, 1962.

Sokat alszom

Sokat alszom, és Szent Tamást olvasom,
vagy Isten halálát (afféle protestáns irat).
Jobbra az öböl, mintha ónból,
az öblön túl a város, a városon túl az óceán,
az óceánon túl az óceán, egészen Japánig.
Balra száraz dombok fehér fűvel borítva,
a dombokon túl öntözött völgy, rizst természetnek,
a völgyön túl hegyek, sárgafenyők,
a hegyeken túl sívatag és juhok.
Ha nem bírtam alkohol nélkül, elmentem alkoholért.
Ha nem bírtam kávé és cigaretta nélkül, kávéért és cigarettáért mentem.
Bátor voltam. Szorgalmas. Az erény mintaképe szinte.
De ez semmit sem ér.

Fáj, doktor úr.
Nem ott. Nem, nem ott. Magam sem tudom.
Talán a túl sok sziget és kontinens,
ki nem mondott szó, bazár és fafurulya,
vagy a bájtalan zugivás,
pedig arkangyalnak készült az ember,
vagy Szent Györgynek a Szent György sugárúton.

Fáj, kuruzsló úr.
Mindig hittem boszorkányságban és babonában.
Természetes, hogy a nőknek egy lelkiük van csak, a katolikus,
de nekünk kettő. Ha táncra perdülsz,
álmodban távoli pueblókban jársz,
sőt soha nem látott vidékeken.
Viseld, kérlek, a toll-amulettet,
meg kell mentened, ami a tiéd.
Sok könyvet olvastam, de nem hiszek nekik,
Ha fáj, visszatérünk egy folyóhoz,
emlékszem a keresztekre a nap és hold jelével,
és a varázslókra, mit tettek a tífuszjárvány alatt.
Küldd másik lelkedet a hegyeken túl egy időre.
Mondd el, mit láttál, várni fogok.

Berkeley, 1962.

És fénylett a város

*És fénylett a város, ahová évek múltán visszatértem,
Ahol elmúlt az élet, Ruteboeufé vagy Villoné.
A már megszületett utódok saját táncukat járták.
Új fémből készült tükrökbe néztek a nők.
Mire volt jó mindez, ha el nem mondható.
Súlyosan állt mögöttem, mint tengelyén a föld.
Hamvaim bádogdobozban a bárpult alatt.*

*És fénylett a város, ahová évek múltán visszatértem,
Házamba a gránitkő múzeum vitrinében,
Egy egyiptomi hercegnő szempillafestéke,
Alabástrom tégelyei és havikötője mellett.
Aranylemezből kivágott nap volt csak ott,
Lassú léptek recsegése az elsötétülő padlón.*

*És fénylett a város, hová évek múltán visszatértem,
Kabátomba rejtve arcomat, bár rég nem élt senki sem,
Aki emlékezhetett volna tartozásaimra,
Nem örökkévaló szégyeneimre, megbocsátandó kis vétkeimre.
És fénylett a város, hová évek múltán visszatértem.*

Párizs – Berkeley, 1963.

Kisebber a folyók

*Kisebber a folyók. A városok. A csinos kertek
Megmutatják, mit nem láttunk előbb, a port, a csonka lombot.
Mikor először úsztam át a folyót, hatalmasnak látszott,
Ha most állnék ott, csak borotvatálka lenne
A gleccserszklák és a boróka között.
Az erdőt Halinánál őserdőnek hittem,
A nemrég megölt utolsó medve szagával,
Pedig a fenyők között látszott a mező.
Ami egyedi volt, az általános minta változata lett.
Álmában is átszínez mindent a tudat.
Az arcvonások olvadnak, mint viaszbabu a tűzben.
És kinek elég csak emberarcot látni a tükrökben?*

Berkeley, 1963.

E folyosók

*E folyosók, hol fáklyafényben járok,
S hallom, hogy víz csepeg összetört kőlapokra.
Bele, bele a hegybe. A fülkékben barátok mellszobrai,
A szemük márvány, csak a fény és árnyék
Játéka futtatja arcukra az élet fanyar fintorait.
Így, egyre tovább az útvesztőben a sötét mélybe,
Koboldok nélkül, saját lépteim visszhangjaival.
Aztán kialszik a fáklya egy váratlan fordulóban,
És kővé válok kijelölt helyemen.
De a bejáratnál, amely kőomlásba temetve feledésbe merül,
A fenyvesben, a gleccserről lezúgó patak mellett
Pettyes borjat ellik az ünnő, és a levegő kibontja
Szép lombspiráljait más szemeknek, mint hajdan nekem.
És fölfedezik újra a reggelek örömét,
A magas kertekben szakított almák minden ízét.
Nyugodt lehetek tehát afelől, amit szerettem.
Vízvezetéket, amforát, sárgaréz gyertyatartót rejt a föld.
És ha egy nap medvét űző kutyák
Rábukkannak a sziklahasadékra, és távoli nemzedékek
Emberei olvassák szálkás betűinket a falakon –
Csodálkozni fognak, mennyit tudtunk mindabból, amit ők szeretnek,
Bár hiú palotánk már oly keveset jelent.*

Oregon – Berkeley, 1964.

Tél volt

*Tél volt, olyan, mint mindig itt a völgyben.
Nyolc száraz hónap után jöttek az esők,
S a szalmaszín hegyek kiszögdültek futólag.
A kanyonokban is, hol szürke babérfák
Kőgyökere gránittal egyesül,
Megtalálhatta régi helyét a víz.
Szél vert habot az eukaliptuszokra,
S a házak kristályaival felhasított felhők
Alatt a dokkók fénytüskéi ragyogtak.*

Nem olyan hely ez, ahol egy kávéház
Napellenzője alól nézzük a tömeget,
Vagy keskeny utcán egy ablakban fuvoláznak,
S gyerekszandál kopog árnyékos kapualjban.

Hallottak egy hatalmas és lakatlan vidékről
Hegyekkel körbevéve, indultak hát, keresztetket
Tövises fából, tűzhelyek nyomát hagyva maguk mögött.
Volt, hogy havas hágókon telettek át,
Sorsot húztak, s megfőzték társuk csontjait.
Ezek után a forró völgy, hol indigó terem,
Szépnek látszott, s messzebb, a parti üregekben
Kúszó gomolygó ködben, munkált az óceán.

Aludj, s leülednek benned a sziklák, homokpadok,
A mozdulatlan lények haditanácsai a pusztaságban,
A gyík-bazilikák, a habzó fehérség.
Aludj kabátodon, míg füvet tépked a ló,
És sas vesz méretet a szakadékról.

Mikor felébredsz, meglesz minden égtáj.
Nyugat üres kagyló vízből és levegőből,
Kelet mindig mögötted, sosemvolt emléke egy havas fenyőnek.
És merre széttárt két karod mutat,
Rézsárga fű csupán, észak és dél.

Nyomorultak vagyunk, próbára tett a sors.
Portyáztunk különféle csillagzatok alatt.
Ahol vizet meríthetünk egy zavaros folyóból,
És késünkkel egy darab kenyeret szelhetiünk,
Ott van nem választott, csak elfogadott helyiünk.
Emlékeztünk, hogy házak voltak ott, s utcák, ahonnan jöttünk,
Hát itt is kellett lenniük házaknak, szíjgyártó cégérének,
Árkádoknak és széknek. De a kihalt térségek,
A föld ráncos bőre alatt vándorló dübörgés,
A hullámverés, a röpködő pelikánok kikészítettek minket.
A másik tengerpartról hozott váza olyan volt,
Mint a gyíkokon és makkliszten élő s kipusztult
Törzsek agyagból kiásott lándzsahegye.

És itt megyek én, az örök földön,
Botra támaszkodó apró alak.
Vulkáni parkon túl, a forrásnál ledőlök,
S nincs szavam arra, ami mindig és mindenütt:
Mellkasom és hasam alatt itt van, s oly létező,
Hogy minden kavicsáért hálás vagyok.

*Hozzábújok, melyikünk szívdobogását hallom?
És selyemkötösök szegélye suhan fölöttem láthatatlanul,
Kezek érintik vállam, bárhol voltak is.
Vagy halk nevetés, egykor, bor fölött,
Egy lampionos, magnóliás kertben, mert nagy a házam.*

Berkeley, 1964.

Ha holdfényben

*Ha holdfényben virágos ruhában sétálnak a nők,
Szemük, szempillájuk és a világ egész elrendezése lenyűgöz.
Úgy érzem, ilyen nagy, kölcsönös vonzalomból
Megszülethet végre a végső igazság.*

Berkeley, 1966.

CSORDÁS GÁBOR fordításai